

הסדר העבודה הסוציאלית

הנריאטה סאלד ז"ל ביסדה לפני חמש עשרה שנה את השרות הסוציאלי בכנסת ישראל ואתה את ההסדר הסוציאלי כחר בה לאומית ואת השירות ככלי ממלכתי. אין ספק, כי נהן לחם לכל, העסקת כל המוכשרים בעבודה, סיפוק אמצעי רפואי, דאגה לזקנים, הינוך ילדים, סידורם של בעלי מום — כל אלה אינם מבטלים את המעמדות, אבל הם מקרבים כלשהו את המרחקים שביניהם. אין ספק שהבטת הון הסוציאלי אינו עשוי לבוא במקום המשטר הסוציאליסטי, אבל הוא מקהה את הרעיונות של מלחמת המעמדות; הוא סמתיק את המרידות, — הוא מעין משטר ביניים, הדואג לסובלים ומשלים צדק חברתי במידת האפשר. ובעיקר — הוא מביא ברכה למדינה. הוא מעשיר אותה, מגדיל את הונה הלאומי. מאידך גיסא גדל כוח הקניית של האוכלוסיה הנעזרת, היא נעשית בריאה יותר, כושר השירות שלה

יד. אם ההסדר הסוציאלי חשוב לגבי מדינות קיימות, לגבי מדינות גדולות, מרובות נכסים ובעלות משק מפותח — לגבי ארצנו צנוהקטנה, שהיא עורנה בראשית בנינה, בתחילת התהוות משקה הענף — לא כל הבעיה הסוציאלית של הישוב חריפה ביותר; באים אליה כל מיני עולים. לא זבל מוכשרים להתאקלם בה דוחניות זפריאית. לא כולנו מוכשרים לקבלם כיאות. גם בימי העליה החקיקה קשה היה למוגללכד להטיבה אחת את כל בני העליות השונות; שוני של מזג, אקלים, תרבות. אורח חיים ומסורת אנו נמחה במטה קסיאם. תהליך ממשיך הוא וקשה תהליך זהתקלמות והאיכלוס. תהליך זה מוליד בציות סוציאליות שארץ אחרת אינה ודעתה.

על כן יש צורך בתאום לאומי; בתכנית של תיאום סוציאלי. יש צורך בכך בשל הדינמיקה הציונית, בשל העליה אשר לא תיפסק ומשום שארצנו היא ארץ של קבוץ גלויות הבודל המעמדות הכלכליים, הרוחניים, הפסיכולוגיים הריף הוא בארצנו. לכן שוררים בה עוגי ורלי דול גופני ומחסור בתזונה. אין לומר, כי לא פותחה כאן העבודה הסוציאלית רבת הענפים. אדרבא, גורמים רבים עוסקים בה. מרובים המוסדות הסוציאליים והפעולה — אין ערוך לה. דיינו אם נציין את הסתדרות העובדים על מוסדותיה, ארגוני תנשים ודאגתן לילד, "הדסה" ועבודתה הברוכה, הליגה למלחמה בשחפת, ושאר ארגונים וחברות. השרות הסוציאלי הרשי מי של כנסת ישראל, שרשת לשכות ל: בכל הארץ, עשה גדולות בחמש עשרה שנות קיומו וזכת לשבת, המנגנון שלו, שהוקם על ידי בית הספר לשירות סוציאלי בצרוף הכוחות המקצועיים שבאו מחוץ לארץ — הכל עמדו על ערכו. אף על פי כן אין הנצרכים הסוציאליים באים על סיפוקם — מחמת מחסור בכספים. ישנם נצרכים ששיבותם בלתי ברורה, הם נעים ונדים ממוסד למוסד, למרבה הצער, הסבל והמרירות.

הסיבה לכך: העבודה הסוציאלית החדירה בארץ אף היא אינה נקיה מפילנטרר פיה. היא אינה עבודה מדינית-חברתית. היא אינה חוק ציוני, חובת לאומית. היא רשות. היא אינה דאגה ציונית, כהתישבות למשל, בעליה. גם השירות הסוציאלי המאורגן בכנסת ישראל אינו מקיף אלא חלק קטן מהעבודה הסוציאלית בארץ. כי אמצעי מוגבלים ביותר. אין תקציב סוציאלי ממלכתי גדול, מרוכז ברשות הועד הלאומי, הרשות העליונה של הישוב, אין מיקוח אהיד על כל המוסדות הסוציאליים. אין רכיו כולל.

האין להרחיב את המסגרת? או נכון יותר, האין לשנות את אופיה של העבודה הסוציאלית מעיקרה? הציונות והישוב

לא יעמדו במבחן אם לא יראו את העבר
דה הסוציאלית ראייה חדשה, באור של
ציונות קונסטרקטיבית, הכוללת הכל.
העבודה הסוציאלית חייבת בעצם לשמש
מעבר וגשר אל הבטחון הסוציאלי.

אולם אין להרחיב מסגרת בלי למלאה
מפעלים, בלי להכניס בתוכה כלי ביצוע.
וכלי הביצוע — המגבית להתגייסות והצ-
לה, היא הקרן הישובית, עליה לעמוד
כולה לרשות מוסדו העליון של הישוב,
ההגמוניה כולן כרובן, קודש לשרותים
הצבוריים של הכנסת.

קרן תפארת היא מגבית ההתגייסות.
תפקידה נכבדים ביותר, ובכוחה — לא
בכוח עצמה בלבד, אלא במשותף עם
הקרנות הלאומיות, עם הרשויות המקו-
מיות וכל הארגונים הפועלים בשדה הע-
בודה הסוציאלית — להניח יסוד לבטחון
הסוציאלי בישוב, תחילה על ידי הקמת
חברות: לשכון סוציאלי, לבתי חולים
לחולי רוח, נכים וכדומה, למושב יזמים
ומסדות ילדים, לבתי חולים ליוולדות
וכו'; להקמת מפעלים קונסטרקטיביים
להעסקת נוצרים סוציאליים בעבודה וכו'.
ואולי יהיה צורך בהקמת בנק סוציאלי
או מוסד כספי אחר למימון המפעלים.
מכל מקום העבודה הסוציאלית חייבת
ליעשות — לתקנת הישוב והאומה — במ-
מדים גדולים.

הלום חלטה הנריאטה סאלד ז"ל בהק-
מת את השירות הסוציאלי בכנסת ישראל,
החלום עודנו ניתן להגשמה — היום ואולי
דוקא היום — אם פעילי השדה הסוציאלי
ידעו לאחד כולם יחד את רצונותיהם
המפורדים, יש לכנסם את כולם בסוד
מועצה לשם תיאום הפעולה ואיתורה, לשם
התביעה הגדולה מאת הציונות וקרנותיה,
מאת הישוב וקרנותיו — לעבודה הגדולה,
ההתנדבות הציונית הראתה יכולת בכל
המסיבות ובכל התנאים, היא הראתה כוחה
בבנין הארץ, מפעל התנדבות ציונית זו
גם בשטח הסוציאלי — כמשטר ישוב,
הכל נדרשים לכך, ובראש וראשונה —
מוסדנו העליון, הועד הלאומי.

ש. קררי